

PRISER

Fakta

NorgesGruppen / mai 2019

FOTO: Hans Fredrik Asbjørnsen

Pris er blant de viktigste kriteriene når nordmenn velger butikk å handle dagligvarer i. Det er først og fremst pris fra leverandør og konkurransen i markedet som bestemmer prisene i butikk og hvordan de endres.

NorgesGruppens undersøkelser viser at pris, vareutvalg og beliggenhet er de tre viktigste faktorene når norske dagligvarekunder skal bestemme hvor innkjøpet skal gjøres. De siste årene har prisene på dagligvarer fått mye oppmerksomhet, i takt med veksten i antall lavprisbutikker.

Prisutvikling på mat og drikke

Prisveksten på mat og drikke har over tid fulgt eller hatt en lavere vekst enn prisveksten på øvrige varer og tjenester (SSB). I perioden 2009 til 2013 var prisveksten på mat relativt lav. Sterk kronekurs var en medvirkende årsak til dette. De neste årene ble derimot den norske kronen svekket mot våre viktigste handelspartnere. Det har medvirket til at prisen på mange importerte dagligvarer og viktige råvarer har økt, som igjen har bidratt til å påvirke prisbildet ute i butikk.

Fra 2017 til 2018 steg konsumprisindeksen (KPI) for mat- og alkoholfrie drikkevarer med 2,5 %. Økningen skyldes i stor grad økte avgifter. KPI for mat og alkoholfrie drikke, justert for avgiftsendringer, økte kun 1,3 % fra 2017 til 2018. Prisveksten på mat og drikke var dermed lavere enn for øvrige varer og tjenester. Total KPI for alle varer og tjenester økte med 2,5 %, justert for avgiftsendringer (SSB).

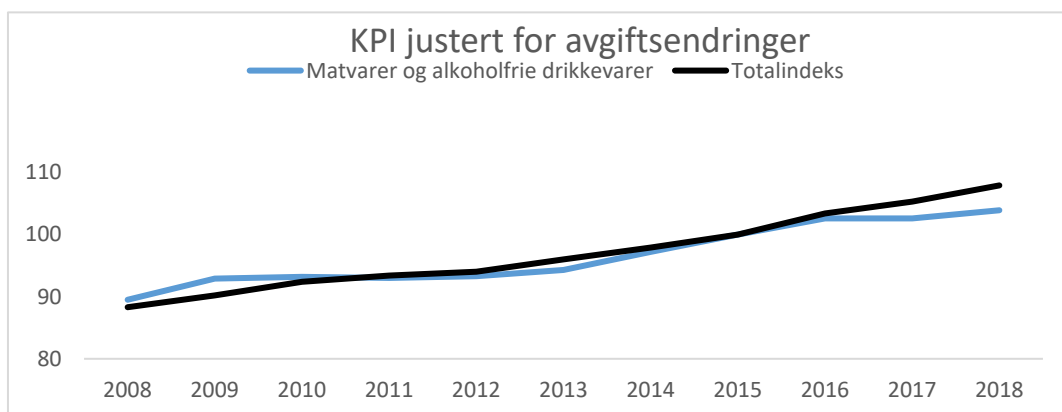
Dagligvarebransjen har de senere årene gjennomført omfattende effektiviseringer. De har vært avgjørende for å hindre ytterligere prisvekst på mat og drikke. Tall fra SSB viser at lønnsveksten i varehandelen var på 31,8 prosent i perioden 2008–2018 (SSB). I samme tidsrom økte prisene ut av butikk med kun 19,0 prosent (SSB KPI).

Lønnsveksten i varehandelen var på 31,8 prosent i perioden 2008–2018. I samme tidsrom økte prisene ut av butikk med 21,0 prosent.

Konsumprisindeksen (KPI) måler prisenivået på varer og tjenester som en gjennomsnittlig, norsk husholdning kjøper. Matvarer og alkoholfrie drikkevarer står for ca. 13 prosent av utgiftene i en gjennomsnittlig husholdning (kilde SSB).

Det er Statistisk Sentralbyrå (SSB) som beregner KPI hver måned. Utviklingen i KPI viser prisveksten og er et viktig tall når Norges Bank setter styringsrenta

NorgesGruppen

Økt produktivitet og mer effektiv drift i dagligvarebransjen har uten tvil bidratt til å bremse prisveksten på mat og drikke, og holde den på nivå med andre varer og tjenester.

Prisens oppbygning

NorgesGruppen kjøper inn varer fra over 1 200 ulike leverandører, store som små inkludert. I de fleste tilfellene er det NorgesGruppen som tar ansvaret for transport av varene ut til butikkene. Varekostnaden utgjør i snitt om lag tre firedeler av prisen kundene betaler for en vare. Lønninger til butikkansatte er nest største post, fulgt av transport, husleie, strømgjøring og andre driftskostnader.

Etter at alle kostnader er fratrukket sitter NorgesGruppen igjen med 2,1 kroner av hver hundrelapp som omsettes i våre butikker. Av dette reinvesteres 1,5 kroner, mens 0,6 kroner går til utbytte (årsresultater 2017).

Prisendringer

Prisene i NorgesGruppens butikker endres primært ved kampanjer, når innkjøps-prisene fra leverandørene endrer seg eller når kjedene kriger om å være billigst på viktige produkter. Dagligvareprisene kan svinge mye fra måned til måned, og det er som regel hard priskrig inn mot de viktige høytidene jul, påske og 17. mai.

I tillegg til de årlige forhandlingene har leverandørene anledning til å justere prisene inn til NorgesGruppen basert på dokumenter-bare endringer i kostnadene deres. Dette gjøres ved to faste datoer: 1. februar og 1. juli. I tillegg er det rom for å øke prisene på kort varsel gjennom såkalt force majeure, dersom noe ekstraordinært skulle inntreffe. Prisendringene fra leverandørene påvirker prisene i butikk, derfor har det tradisjonelt vært økning i konsumprisindeksen for mat- og alkoholfrie drikkevarer etter disse datoene.

Prisene på ferskvarer som bær, frukt, grønnsaker, villfisk og kjøtt endres gjerne oftere. Dette skjer fordi tilbudet av disse varene påvirkes sterkt av sesongvariasjoner, vær, fangst eller andre eksterne faktorer. Når tilbudet svinger, vil også innkjøpsprisene NorgesGruppen betaler svinge. De samme variasjonene blir også synlige for kunder i butikkene. De siste årene har de tre, store lavprisaktørene alle fått elektroniske hylle-foranker i sine butikker. Teknologien har gjort det enkelt å endre priser ofte og medført at det skjer et antall prisendringer hver dag.

Økt åpenhet

Dagligvaremarkedet blir stadig mer transparent, med prissammenligninger på nett og i tradisjonelle medier.

Dagligvarekjedene deler gjennomsnittspriser gjennom analyseselskapet Nielsen. Gjennomsnittsprisene deles med minst to ukers forsinkelse, etter krav fra Konkurransetilsynet. Kjedene har anledning til å sjekke hverandres priser gjennom egne prissjekkere, som alle dagligvarekjedene i Norge benytter seg av i dag. Prissjekkernes virksomhet er regulert av en felles bransjenorm utarbeidet av dagligvarekjedene i samarbeid med bransjeorganisasjonen Virke. Bransjenormen tillater dagligvarekjedene å sjekke priser i inntil 20 timer per uke i konkurrentenes butikker, såfremt arbeidet ikke er til sjenanse for kundene.

SPØRSMÅL & SVAR

Hvorfor endres dagligvareprisene?

Dagligvareprisene påvirkes av mange faktorer. Størsteparten av prisen kundene betaler bestemmes av leverandøren, og påvirkes blant annet av prisen på råvarer, lønn, faste kostnader og valutakurser. I tillegg endrer dagligvarekjedene prisene sine for å sørge for at de er like billige eller billigere enn konkurrentene. De kjører også tilbudskampanjer med egne priser. Inn mot høytider blir det ofte priskrig på de mest populære sesongproduktene.

Bruker nordmenn mer penger på mat enn svensker og dansker?

Nordmenn bruker en tilnærmet like stor andel av sin inntekt som det våre nordiske naboer gjør. I 2017 brukte nordmenn 12,2 % av sitt forbruk på matvarer, mens svenskene brukte 12,6 %. Danskene brukte lavest andel (11,3 %), mens finnene brukte 12,2 % (Kilde: Euromonitor/USDA)

KILDER

Bruk av strekkodedata i matvareindeksen, SSB, Økonomiske analyser 6/2012
03014: Konsumprisindeks, etter konsumgruppe, statistikkvariabel og år, SSB
Tabell 05335: KPI-JA og KPI-JAE etter konsumgruppe, SSB
Tabell 07219: Lønnsindekser etter næring, SSB
Tabell 11652: Lønnstakere, arbeidsforhold og lønn, etter region, kjønn, alder, statistikkvariabel og kvartal, SSB
Percent of consumer expenditures spent on food, alcoholic beverages, and tobacco that were consumed at home, USDA, basert på tall fra Euromonitor, 2017

Dette mener NorgesGruppen

- NorgesGruppens kjeder skal alltid være konkurransedyktige på pris. Det har betydning for husholdningenes økonomi og er samtidig avgjørende for kundenes valg av butikk og vår lønnsomhet i et konkurransepreget marked.
- Samtidig vil NorgesGruppen bidra til å opprettholde bredde i sortimentet og tilby kundene varer av annen kvalitet og større verdi, til høyere pris.